

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Beleidsevaluatie beleidsdoelen 3.1, 3.2 en 3.3 'Schone Energie voor Iedereen' 2019-2023

Geachte Statenleden,

Graag bieden wij uw Staten de beleidsevaluatie aan van de beleidsdoelen 3.1, 3.2 en 3.3, zoals deze zijn uitgevoerd in de coalitieperiode 2019-2023 onder ambitie 3 'Schone energie voor iedereen'. In het huidige Omgevingsbeleid zijn deze drie beleidsdoelen middels de Herziening Omgevingsbeleid 2024 samengevoegd in het beleidsdoel 3.1 Energietransitie.

Beleidsevaluaties zijn onderdeel van de beleidscyclus en worden ongeveer elke vier jaar uitgevoerd om beleidsdoelen te evalueren. Gedeputeerde Staten (GS) hebben in 2021 aan Provinciale Staten (PS) toegezegd om het provinciale beleid op gezette tijden te evalueren (GS-brief Beleidsevaluaties en subsidies, 25 mei 2021, kenmerk PZH-2021-775681627). Voor de uitvoering van deze evaluatie zijn de hoofdlijnen uit de evaluatieverordening gevolgd.

In de bijlage treft u de rapportage van de beleidsevaluatie aan zoals deze is uitgevoerd door het onderzoeksbureau CE Delft. Tevens is een visuele samenvatting bijgevoegd waarin de belangrijkste constatering en aanbevelingen overzichtelijk zijn samengebracht.

Peildatum voor het onderzoek is 2019-2023, tussen maart 2023 en maart 2025 is er nieuw (coalitie)beleid in het Omgevingsbeleid (doel 3.1) geformuleerd. Dit beleid is niet betrokken bij het onderzoek. Een aantal aanbevelingen worden al wel uitgevoerd in het lopend beleid, vandaar een verwijzing daarnaar op een aantal aanbevelingen.

Na de onderzoeksperiode is zijn de omstandigheden ook veranderd. Zo is ook het elektriciteitsnet in Zuid-Holland sinds november 2024 in congestie en hebben gestegen prijzen ook invloed op grote energieprojecten zoals de ontwikkeling van WarmtelinQ+ en waterstof-infrastructuur (Kamerbrief DGKE-DE / 97264408 d.d. 21 februari 2025). Ook deze ontwikkelingen maken dat de inzet op dit dossier onverkort onze aandacht behoeft.

Uitkomsten van de evaluatie

Uit de evaluatie blijkt dat de provincie op de goede weg is als het gaat om het vormgeven en uitvoering van haar energiebeleid. Het is verheugend te constateren dat de evaluatie bevestigt dat de provincie beschikt over deskundige medewerkers die met grote inzet aan het dossier werken. De capaciteit is voldoende voor de invulling van de vooral faciliterende rol in de onderzoeksperiode

maar verdient op onderdelen wel aandacht, zeker als keuzes voor andere rolneming gaan worden gemaakt. Ook wordt aandacht gevraagd voor de continuïteit door personeel verloop. Tegelijk is ook geconstateerd dat de centrale doelstelling van 49% reductie van de uitstoot van broeikasgassen in 2030 (de doelstelling bij aanvang van het vorige college) nog niet in zicht is. Er worden zeker resultaten behaald maar het is de vraag of dit in 2030 leidt tot het halen van de gestelde doelstelling. Ook is aangegeven dat de provincie opereert in een complexe maatschappelijke context waarin de beoogde resultaten in de regel niet alleen door de provincie maar in samenwerking en samenspraak met partners moeten worden behaald. Daarnaast zijn externe factoren ook voor een belangrijk deel van invloed op de resultaten. Een causaal verband tussen de doelstellingen en de resultaten is dan ook moeilijk aan te geven. Er is geconstateerd dat de provincie vooral faciliterend optrad. In het licht van de omstandigheden kan dit onvoldoende zijn om de gestelde doelen ook te halen.

Ten aanzien van het CO2 reductiedoel constateert CE Delft dat dit doel lastig te beïnvloeden is door de provincie(s). Ook van belang is dat landelijk door het PBL is geconstateerd dat Nederland achterloopt op de CO2 reductie doelstelling. In de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2024 wordt aangegeven dat het Rijk, volgend op Europa de doelstelling heeft aangescherpt van 49% naar 55% CO2 reductie ten opzichte van 1990. Het PBL voorspelt dat nu gelet op de ontwikkelingen 39% realistischer lijkt. Waar CE Delft constateert dat de provincie goed op weg is (in 2019-2023), maar nog actiever en structureler de energietransitie moet aanpakken, moet dit gezien worden in dit landelijk perspectief.

De aanbevelingen die door CE Delft gedaan worden hebben we hieronder overgenomen en aangegeven op welke wijze het college deze aanbevelingen oppakt.

Aanbeveling	Hoe pakken wij dit op
Zorg voor een integrale aanpak om de energietransitie en het ruimtelijk domein beter met elkaar te verbinden.	Energie wordt inmiddels actief geïntegreerd met het ruimtelijk domein: energie is opgenomen in de laag van ordenende netwerken in het Ruimtelijk Voorstel en vanuit het beleid om te komen tot een integraal energiesysteem zijn ruimtelijke voorwaarden gesteld (onder andere via het toekomstbeeld energiesysteem en het pMIEK). Daarnaast wordt gewerkt aan energieplanologie.
Onderzoek hoe effecten van provinciale inspanningen concreter gemonitord kunnen worden en gebruik in de jaarlijkse monitor en bij het beantwoorden van vragen van Statenleden dezelfde methode.	Dit is inmiddels opgenomen in de Monitor Leefomgeving en de begroting; de streefwaarden en indicatoren zijn inmiddels terug te vinden. Daarnaast werkt de provincie aan de ontwikkeling van een beleidsmonitor waarin ook de stand van zaken op energiegebied actief meegenomen wordt.
Elektriciteit	
Zorg voor een langetermijnstrategie tot 2050 met heldere tussendoelen, gekoppeld aan concrete activiteiten. Definieer nieuwe tussentijdse doelen en bijbehorende indicatoren, in lijn met de doelen voor 2030.	Op dit moment wordt in samenwerking met de RES-regio's ook al volop ingezet op het halen van de doelstellingen voor duurzame opwek, wat ook hard nodig is gezien de actuele situatie rondom netcongestie. In diverse RESsen en het

	Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland 2050 wordt al richting 2050 gekeken. Zoals ook Provinciale Staten bij motie van 5 maart jl. nr. 1609 al aangaven is er meer voor nodig en zullen wij uiterlijk 1-1-2026 komen met een plan hoe wij dat gaan oppakken.
Maak in de monitoring consistent gebruik van eenheden, passend bij de doelen. Blijf fungeren als constructieve partner en kennisbank voor gemeenten op het gebied van complexe thema's zoals netcongestie	Gestreefd wordt naar een verbetering van de monitoring, waaronder bij energie infra; hiervoor wordt werving ingezet. Ook hier ligt een verbinding met de beleidsmonitor.
Neem een actievere rol in de ruimtelijke ordening (energieplanologie) om te sturen op het realiseren van doel stellingen en om duurzame opwek te koppelen aan energievraag	Met de organisatie en vormgeving van het pMIEK en de realisatie wind en zon werken we met medewerkers die op het snijvlak van RO en energie werken.
Vermijd het risico van verloren kennis door betere waarborging van continuïteit bij vertrek van medewerkers en externe inhuur.	Energietransitie is nu een structurele provinciale taak en het team is inmiddels met ruim 10 fte uitgebreid. Sinds medio 2023 ontvangt de provincie hiervoor Rijksfinanciering uit de zgn. CDOKE middelen (Capaciteit decentrale overheden klimaat en energie). Naar verwachting wordt deze financiering vanaf 2026 omgezet in een structurele bijdrage in de vorm van een brede doeluitkering klimaat en energie.
Warmte	
Zorg dat de rol die de provincie Zuid-Holland wil invullen duidelijk is en houd hier ook op de lange termijn aan vast.	Het college beraadt zich op een goede rolneming en is ook afhankelijk van rijksinvesteringen en wetgeving (Wcw). Hierover wordt dit voorjaar een brief aan PS verzonden.
Blijf zorgen voor afstemming met de RES-coördinatoren. Ondersteun de RES-regio's in hun takenpakket en voorkom dat de RES'en en de provincie zaken langs elkaar heen oppakken.	Hierop wordt volop ingezet, we hebben RES accounthouders en werken nauw samen met de RES bureaus.
Kijk goed naar de benodigde capaciteit voor de mogelijke nieuwe rol van de provincie. Waarschijnlijk is voor een regierol meer capaciteit nodig dan voor de ondersteunende rol die de provincie tot nu toe op zich neemt.	Extra inzet wordt hier momenteel op gericht. Zie hiervoor ons beleid ten aanzien van de routekaart RES, de mogelijke rolneming warmte en de samenwerking rond pMIEK met de Energieraad
Er zijn verbeteringen mogelijk in de PZH Monitor Energietransitie om voortgang warmtetransitie beter bij te houden.	Deze aanbeveling nemen we mee in de verdere uitwerking van de langetermijnstrategie.
Industrie	
Houd overzicht op basis van verschillende voorgestelde transitiepaden en routekaarten. Definieer rollen en koppel deze aan organisaties om zo integraliteit te bevorderen.	Het team circulaire en duurzame industrie is sinds 2023 doorontwikkeld en werkt hieraan.
Blijf aandacht besteden aan de integraliteit van het industrieteam en de afstemming tussen de	Hier wordt onder andere op gestuurd via de NOVEX Rotterdamse Haven.

verschillende betrokken teams die werkzaam zijn in het havencomplex.	
--	--

Wij vertrouwen er op dat we met deze aanbevelingen in staat zijn om het energiebeleid van de provincie verder effectief vorm te kunnen geven.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen

1. Rapportage Beleidsevaluatie Schone Energie voor Iedereen 2019-2023
2. Visuele samenvatting van de beleidsevaluatie Schone Energie voor Iedereen 2019-2023